

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi D. W.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym we W. w sprawie o sygn.
III AUa 1085/22.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego we W.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 9 kwietnia 2025 r.,

1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym we W. w sprawie o sygn. III AUa 1085/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznaje D. W. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego we W.

sumę

pieniężną

 w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych za okres od 27 maja 2020 r. do 9 kwietnia 2025 r.;
3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu we W. wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. III AUa 1085/22 nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego we W. odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania;
4. oddala skargę w pozostałym zakresie;

5. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz skarżącego kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;

6. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego we W. na rzecz D. W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia odpisu postanowienia Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu we W. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Tomasz Demendecki Tomasz Przesławski Adam Redzik

UZASADNIENIE

D. W. (dalej: „skarżący”), działając przez pełnomocnika profesjonalnego, pismem datowanym na 6 lutego 2025 r. wniósł skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym we W., sygn. III AUa 1085/22, wnosząc o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym we W., sygn. akt III AUa 1085/22, którego D. W. jest stroną, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydanie Sądowi Apelacyjnemu we W. zlecenia podjęcia czynności zmierzających do wydania orzeczenia w przedmiotowej sprawie;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz D. W. kwoty 20 000 zł;
4. zasądzenie na rzecz D. W. kosztów postępowania w tym w szczególności kosztów ustanowienia pełnomocnika, uiszczenia opłaty sądowej oraz opłaty skarbowej.

W uzasadnieniu skargi przedstawiono dotychczasowy przebieg postępowania. Skarżący wskazał, że sprawa trafiła do Sądu Apelacyjnego w lipcu 2022 r., zaś pierwsze czynności (co wynika z akt postępowania) podjęte zostały dopiero po bez mała dwóch latach. Podkreślono, że 5 września 2024 r. skierowano wniosek o przyspieszenie terminu rozpoznania sprawy, co jednak pozostało bez odpowiedzi ze strony Sądu Apelacyjnego we W.. Skarżący przedstawił także

czynności podejmowane przez sąd w 2024 r. Podniesiono, że akta sprawy obejmują niewiele ponad 200 kart.

Pismem z 24 marca 2025 r. Prezes Sądu Apelacyjnego we W. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi. W uzasadnieniu wskazano, że w realiach stanu faktycznego niniejszej sprawy przy uwzględnieniu znacznego obciążenia kadry sędziowskiej, braków kadrowych oraz długotrwałej absencji chorobowej pierwszego z sędziów referentów, nie było możliwe zapewnienie rzetelnego rozpoznania sprawy przy jednoczesnym zaspokojeniu postulatu szybkości postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawodawca w art. 2 ust. 2 u.s.p.p. wskazał elementy podlegające analizie na etapie postępowania w przedmiocie przewlekłości. W świetle tego przepisu dokonując oceny uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Na potrzeby niniejszego postępowania dokonano analizy akt postępowania toczącego się w Sądzie Apelacyjnym we W. o sygn. III AUa 1085/22. Postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 27 maja 2020 r. (k. 2, zarządzenie o wpisie do repertorium).

Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego we W. 29 lipca 2022 r. (k. 150).

29 lipca 2022 r. przeprowadzono w systemie SLPS losowanie sędziego referenta (k. 152).

11 sierpnia 2022 r. zarządzono doręczenie pełnomocnikowi wnioskodawcy odpis apelacji ZIS (k. 153). Tego samego dnia zarządzono zawiadomić strony o składzie (k. 154).

16 września 2022 r. do Sądu Apelacyjnego we W. wpłynęła odpowiedź wnioskodawcy na apelację (k. 160).

5 września 2024 r. (data nadania) skierowano wniosek o przyspieszenie terminu rozpatrzenia sprawy (nienumerowana karta wszyta do akt sprawy po k. 158 a przed k. 159).

Postanowieniem z 27 września 2024 r. Sąd Apelacyjny we W. dopuścił dowód z opinii biegłych (k. 163).

Opinia wpłynęła do Sądu Apelacyjnego we W. 5 grudnia 2024 r. (data prezentaty, k. 165).

Zarządzeniem z 30 grudnia 2024 r. z uwagi na długotrwałe zwolnienie lekarskie sędziego referenta wyznaczono zastępcę (k. 186).

Postanowieniem z 31 grudnia 2024 r. Sąd Apelacyjny we W. przyznał wynagrodzenie biegłym (k. 188).

Zarządzeniem z 31 grudnia 2024 r. zarządzono doręczenie opinii biegłych pełnomocnikom stron (k. 189).

Pismem z 16 stycznia 2025 r. (data prezentaty) wpłynęły uwagi organu rentowego do opinii (k. 199).

5 lutego 2025 r. (data prezentaty) wpłynęło zażalenie biegłego sądowego K. G. na postanowienie Sądu Apelacyjnego we W. z 31 grudnia 2024 r. (k. 207).

7 lutego 2025 r. (data prezentaty) wpłynęło zażalenie biegłego sądowego M. D. na postanowienie Sądu Apelacyjnego we W. z 31 grudnia 2024 r. (k. 216).

Postanowieniem z 11 lutego 2025 r. Sąd Apelacyjny we W. oddalił zażalenia (k. 222).

Wskazać należy, że ustawodawca nie zdecydował się na określenie terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodjętowaniu czynności należy utożsamiać z przewlekłością sądu (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20).

Ocena przewlekłości postępowania ma jednak charakter indywidualny i uwzględnia okoliczności konkretnej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W toku postępowania o stwierdzenie przewlekłości postępowania sąd oceniający sprawę analizuje nie tylko okres zaniechania jej rozpoznania, lecz bierze pod uwagę wszystkie kryteria, o których stanowi art. 2 ust. 2 u.s.p.p.

Przedstawiony przebieg postępowania apelacyjnego daje podstawy do przypisania Sądowi Apelacyjnemu we W. nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Sąd Apelacyjny od 16 września 2022 r. dysponował kompletem stanowisk stron w ocenianej sprawie (k.160). Sprawa wpłynęła do tego sądu 29 lipca 2022 r. (k.150). Przez ponad 24 miesiące nie podjęło żadnych czynności w sprawie, które zmierzałyby do jej rozpoznania. Sąd Apelacyjny we W. dopiero po wniosku skarżącego z 5 września 2024 r. podjął jakąkolwiek czynność w sprawie, dopuszczając 27 września 2024 r. dowód z opinii biegłych.

W sprawie wystąpiła beczynność, która nie znajduje żadnego obiektywnego usprawiedliwienia nawet jeśli wziąć pod uwagę konieczność rozpoznawania spraw według kolejności wpływu. Nie dezaktualizuje tej okoliczności fakt, że od grudnia 2024 r., kiedy nastąpiła zmiana sędziego referenta, czynności w sprawie podejmowane są szybciej.

Sytuacja, która wystąpiła w ocenianej sprawie narusza konstytucyjne prawo strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki. Zwrócić uwagę należy także na to, że do stanu przewlekłości nie przyczyniły się strony.

W realiach niniejszej sprawy, odnosząc się do stanowiska wyrażonego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego we W., należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecnictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Strona nie może ponosić negatywnych konsekwencji związanych z organizacją wymiaru sprawiedliwości.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym we W. w sprawie o sygn. III AUa 1085/22 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwotę 2000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika - od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego,

który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł za okres od 27 maja 2020 r. (data wszczęcia postępowania sądowego, k. 2) do 9 kwietnia 2025 r. W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym we W..

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p. na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Sąd Najwyższy zalecił Sądowi Apelacyjnemu we W. wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. III AUa 1085/22 nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego we W. odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964).

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Tomasz Demendecki Tomasz Przesławski Adam Redzik

MR

[a.ł]